

Yttrande

U2018/04219/UH

Utbildningsdepartementet

Stockholm 103 33

Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter, SOU 2018:77

Sammanfattning

Fysioterapeuterna vill tacka för möjligheten att lämna synpunkter på delbetänkandet *Framtidens specialistsjuksköterska – en ny roll, nya möjligheter*. Vi anser att diskussionen som utredaren för kring förutsättningarna att bedriva en jämlik och säker vård utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet i hälso- och sjukvården är mycket angelägen. Vi är positiva till flera av författningsförslagen men vi anser att flera av dessa ska gälla samtliga legitimerade professioner inom hälso- och sjukvården. Vi är även tveksamma till om det är rätt tillfälle att införa ytterligare ett reglerat yrke, avancerad klinisk specialistsjuksköterska, innan åtgärder har vidtagits för att stärka och öka attraktiviteten av specialistsjuksköterskeyrket. En fortsatt diskussion kring huvudmannaskap för specialistsjuksköterskeutbildningen hade varit önskvärd. Vi ser en möjlighet i ett delat ansvar mellan stat och universitet/högskola.

Åtgärder för ökad tillgång och behov av specialister inom samtliga legitimationsyrken

Fysioterapeuterna kan enbart understryka att det finns ett stort behov av fler specialistsjuksköterskor inom hälso- och sjukvården. Vårdgivare behöver bättre prognostiska verktyg för att göra hållbara prognoser av kompetensbehoven och därmed kunna planera kompetensförsörjningen bättre. Det bör framhållas att det även råder brist på andra legitimerade professioner inom hälso- och sjukvården. Enligt SCB:s *Trender och prognoser 2017*, väntas t ex efterfrågan på fysioterapeuter öka med närmare 30 procent under kommande år och därmed förväntas en brist på fysioterapeuter. Denna brist är redan ett faktum i många delar av Sverige och ännu mer påtaglig för

specialistfysioterapeuter¹. En bättre kartläggning av kompetens, fler anställningar för specialister inom olika professioner samt en bättre definition av arbetsuppgifter i systemet för arbetsidentifikation skulle hjälpa till att minska bristen på specialister med gedigen utbildning och klinisk erfarenhet. För att öka attraktiviteten för att specialisera sig ingår även en tydlig lönedifferentiering och en god arbetsmiljö.

Systematisk och fortlöpande fortbildning och ett livslångt lärande

Kompetensutveckling behövs för alla professioner och på alla nivåer. Det behövs strategier för ett livslångt lärande och en tydlig karriärväg för alla legitimerade vårdyrken. Detta är inte minst viktigt för att behålla medarbetare, verka för en god arbetsmiljö och säkerställa kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården. Vi är därför mycket positiva till de förslag som gör att vi i Sverige ska arbeta för att uppfylla kravet i yrkeskvalifikationsdirektivet 2013/55/EU, men anser att detta ska gälla samtliga legitimerade yrkesgrupper.

Förslaget om att utöka antalet fristående kurser i högskolan är mycket positivt för att den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor ska komma vården till del. Vi anser att förslaget om att universitet och högskolor ska tillhandahålla ett brett, flexibelt och förutsägbart kursutbud för fristående kurser i fortbildnings- och vidareutbildningssyfte är mycket lovvärt men det behöver gälla alla legitimerade yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården. Det behöver även ställas krav på arbetsgivaren att professionen får kontinuerlig fortbildning under arbetstid. Vi instämmer även att det är mycket viktigt att möjliggöra förenade tjänster mellan lärosäten och hälso- och sjukvård för alla legitimerade professioner.

En förändrad specialistsjuksköterskeexamen

Det är viktigt att den pågående utvecklingen inom hälso- och sjukvården speglas i utbildningarna och leder till förändringar vid behov. Vi är eniga med utredningen att specialistsjuksköterskeutbildningen fortsatt ska innefatta en teoretisk utbildning på avancerad nivå som leder till en magisterexamen. Det är viktigt med förankringen i forskning för att kunna arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Eftersom grundutbildningen till sjuksköterska är tre år anser vi det rimligt att den teoretiska delen bedrivs i högskolans/universitetets regi.

Vi är dock mer frågande till om den kliniska utbildningen bör ske i form av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i högskolans/universitetets regi. Det finns en svårighet att hitta VFU placeringar med god kvalitet, ofta i konkurrens med grundutbildningen. Vi förordar en klinisk tjänstgöring under handledning i likhet med formen för ST-läkarna. För att kunna handleda studenter med god kvalitet anser vi att

---

¹ Fack- och professionsförbundet Fysioterapeuterna har sedan 1993 en egen inrättad specialistordning. Förbundets specialistutbildning innefattar en magisterexamen samt kliniskt arbete och fördjupning under handledning. Fysioterapeuters specialistutbildning är ännu inte statligt reglerad men förbundet verkar aktivt och kontinuerligt för en statlig reglering.

handledaren ska ha pedagogisk utbildning samt ett steg högre utbildningsnivå jämfört med studenten. För specialistläkarna finns handledarmodellen redan i systemet där det ingår handledning av ST-läkare i arbetet som specialistläkare. I den formen finns tid och utbildning för handledarrollen inbyggt i systemet. Utbildningen kan lättare anpassas till individen för att uppfylla ställda kompetensmål. Fysioterapeuterna, som liksom sjuksköterskorna har en treårig grundutbildning, har i sin specialistordning (som är utvecklad och administreras av förbundet) krav på genomförd magisterutbildning samt kliniskt arbete och fördjupning under handledning. För att påbörja Fysioterapeuternas specialistutbildning krävs minst två års kliniskt arbete. För vidare läsning om utbildning till specialistfysioterapeut se:

http://www.bwz.se/lsr/UserFiles/Files/286_Specialistordning_Fysioterapeuterna_lowres.pdf

Fysioterapeuterna arbetar för en statlig reglering av specialistordningen som för tillfället är under revidering för att bättre anpassas till hälso- och sjukvårdens behov. I detta fall skulle staten och universitet/högskolor behöva ta ett gemensamt ansvar för specialistutbildningen. Det skulle däremot underlätta för högskolorna som inte behöver ta ansvar för VFU-placeringar.

Ett råd under regeringen för samverkan på nationell nivå

Vi ser många möjligheter med ett råd under regeringen som ytterligare skulle formalisera samverkan kring utbildning och kompetensförsörjningsfrågor. Vi förväntar oss att detta råd tar ansvar för samtliga legitimerade professioner inom hälso- och sjukvården. Detta skulle möjliggöra ett gemensamt ansvar för specialistutbildning och underlätta rätt dimensionering av utbildning på såväl grund- som avancerad/specialistutbildningsnivå för samtliga legitimerade professioner inom hälso- och sjukvården.

Med vänlig hälsning

Stefan Jutterdal
Förbundsordförande, Fysioterapeuterna